

Новите опасности и предизвици ја заменија старата закана за целосно нуклеарно уништување на цивилизацијата. Тука се тероризмот, сепаратизмот, националниот, религиозниот и други форми на екстремизам, трговија со дрога, организиран криминал, регионални конфликти, закана за ширење на оружје за масовно уништување, финансиски кризи, еколошки катастрофи и епидемии. Сите овие проблеми и претходно постоеја, но во ерата на глобализацијата, кога светот сè повеќе станува меѓусебно поврзан и зависен, тие стекнуваат универзален карактер и се закана за регионалната и за меѓународната стабилност.

Пишува: **Жаклина МИТЕВСКА**

Регionalната Конференција за европска безбедносна и одбранбена политика која се одржа во Охрид, прва од ваков вид во регионот, ја истакна важноста за натамошното развивање на европската безбедносна и одбранбена политика во тесна врска со стремежот на регионот кон неговата јасна европска перспектива. Конференцијата ги обедини претставниците од земјите кандидати за ЕУ и потенцијалните земји кандидати од регионот, земјите-членки на ЕУ, претставниците на ЕУ во земјата и од Брисел, како и претставниците на ЕУ претседателството со Европската унија.

Отворајќи ја Конференцијата министерот за одбрана на Република Македонија, Зоран Коњановски, истакна:

"Комплексноста на безбедносните предизвици на XXI век ја наметнаа неопходноста на Европската безбедносна и одбранбена политика како балансирана комбинација на воена и цивилна димензија, кои мора да дејствуваат неразделно. ЕБОП стана неразделив дел од европската интеграција и едно од

најважните прашања од интерес за меѓународната безбедносна сцена денес. Охрид денес го потврдува напредокот на регионот. Наспроти сите предизвици на минатото, овој регион успеа непоколебливо да чекори напред докажувајќи дека единствената перспектива за него е европската. Денес потврдуваме дека разликите кои нè обележуваат се тука за да нè поврзат и дека целта кон која се стремиме ни е заедничка. Силниот придонес кој РМ го дава кон јакнењето на ЕБОП е потврда за нашата цврста стратесиска определба за поддршка на натамошното обединување на Европа, како и на интегрирањето на РМ, но и на регионот во целина на поширокото европско семејство. Република Македонија е конкретна потврда на успехот на ЕБОП. Во исклучително краток временски период од само три години РМ прерасна од корисник на првата ЕБОП воена операција во историјата (Конкордија, 2003) во значаен контрибутор кон воената операција на ЕУ во Босна и Херцеговина (Алтеа 2006)".

Вероника Роџер-Лакан, заменик-директор за ЕУ, Делегација за стратешки работи, Министерство за одбрана на Република Франција, посочи:

"Европската безбедносна и одбранбена политика е политика која беше градена постепено, тоа е политика која се градеше на начин кој е сосема консензуален, станува збор за меѓувладина политика која ја ставаме заедно со другите политики на ЕУ. Европската стратегија за 2003 г. се конкретизираше преку факти, односно проширување на безбедносните мисии кои беа вистински факт. Принципот на солидарност им овозможува на земјите-членки да

станат солидарни и да реагираат на солидарен начин за едните или за другите, кога навистина постојат терористички активности или неопходноста да се подобрат последиците од природна катастрофа. Денес европските граѓани очекуваат ЕУ да им даде поголема безбедност не само надвор од границите на ЕУ, туку и во нејзината внатрешност. ЕБОП е политика на конкретна реализација, предизвикот за ЕБОП е сега да продолжи да биде конкретна, да ја надмине бирократијата, тоа ќе се постигне со политичка заложба и со волја на земјите-членки и нејзините соседи. Така ќе можат да ги реализираат капацитетите. Нив мора да ги имаме не за 20 години, туку веќе следната година. Имавме средба со 20 операции. Успеавме да ги прилагодиме политичките гледишта на некои земји-членки и да се прилагодиме на политичкото опкружување на трансатлантската зона. Сега мораме да се соочиме со цивилно-воени операции, истите да ги организираме заедно и да се соочиме со силни безбедносни предизвици. ЕУ не може континуирано да функционира со ваков сложен систем. Европа мора да се потпре сама на себе за да се соочи со тие предизвици. Европската безбедност се потпира и на колективната безбедност на НАТО. Земјите-членки треба да одлучат што сакаат да направат со овие две организации. НАТО сè повеќе се занимава со менаџмент, со управување со кризи во Авганистан. НАТО е соочен со предизвикот во Русија. Во ЕУ безбедносните предизвици се предизвици за кои мораме да разговараме не само во смисла на менаџирање на кризи, туку и безбедност за европските територии".

МАКЕДОНИЈА ПРЕРАСНА ОД КОРИСНИК ВО КОНТРИБУТОР НА ВОЕНИТЕ ОПЕРАЦИИ НА ЕУ

ПРИДОНЕСОТ НА МАКЕДОНИЈА

Евроамбасадорот Ерван Фуере посочи:

"Оваа земја вложи огромни напори, што е демонстрација на големиот дух на солидарност да даде поддршка на безбедноста во регионот. Оваа земја е лабораторија за европската безбедносна и одбранбена политика. Во неа се случи првата институционална иновација во ЕУ, спојување на должностите во рамките на ЕБОП заедно со должностите од општата политика. Сите овие инструменти ја демонстрираа огромната моќ на ЕУ. Секако тука е и придонесот од потпишувањето на охридскиот Рамковен договор во 2001 г. што беше од суштинско значење во исто-

ријата на земјата. Овој договор помогна да се надминат поделбите кои го предизвикаа конфликтот и да се создаде клима на разбирање и унапредување на мултиетничкото општество, кое е толку успешно благодарение на заложбата на лидерите во оваа земја. ЕУ располага на голем број инструменти, кои се распоредуваат во различни делови од светот. И секако еден од главните предизвици за ЕУ е да се обезбеди максимална кохерентност меѓу сите овие различни инструменти. Ова се прави низ годините. Некогаш како реакција на настани, некогаш се работи за тешки моменти, механизам кој делува однапред за спречување на појава на конфликт. Имаме речиси 20 операции низ цел свет, некои од нив сè уште се во тек. Која е целта на инструментите на ЕБОП во овој регион? Секако да се стимулира надминувањето на тензиите

на кризи, помирување, просперитет и постепено да се обезбедат самите земји дека можат да преземат целосна одговорност за сите овие задачи. Македонија беше домаќин на првиот договор за слободна трговија ЦЕФТА, кој ги поврза сите земји во промовирањето на слободна трговија меѓу себе, слободно движење на стоки, важно е да се обезбеди и слободно движење на луѓе. Слушаме силни пораки за наскоро да обезбедиме целосна визна либерализација меѓу овие земји. Важно е воспоставувањето на регионалниот совет за соработка, кој го презема Пактот за стабилност, да се обезбеди сите овие земји да ги постигнат стандардите на ЕУ, со цел да станат дел од европското семејство на нации".

Агнеза Руси, директор за ЕУ, Министерство за надворешни работи на Република Македонија, дополни:

"ЕБОП е важен елемент во проценката на Европската комисија за напредокот кој нашата земја го прави во процесот на стабилизација и асоцијација. Во овие области Европската безбедносна и одбранбена политика, како и заедничката надворешна и безбедносна политика, се важен инструмент за натамошно унапредување на партнерските односи меѓу нашите земји и ЕУ. РМ како земја кандидат за членство во ЕУ интензивно соработува со ЕУ по прашањата во однос на ЕБОП. Постојано ги надградуваме нашите можности за идно учество во операции за справување со цивилни и со воени кризи, односно ги надградуваме нашите правни институционални административни капацитети за учество во сите форми на ЕБОП и на ЗНБП. Ги имаме потребните предуслови и механизми за успешно исполнување на обврските во областа која произлегува од нашиот статус на земја кандидат. Успехот на ангажманот на ЕУ во Македонија е потврден со фактот дека само за неколку години Македонија се трансформираше од корисник во земја која придонесува

во безбедноста. Денес нашите војници активно поддржуваат пет воени мисии Алтеа, Исаф, Слобода за Ирак, Унифил и даваат логистичка поддршка за КФОР. Во тек се подготовки за испраќање на наши експерти како дел од европската полициска мисија во Авганистан".

КОНСЕНЗУС ЗА ЕУ И ЗА НАТО

Професор д-р Трајан Гоцевски, декан на Филозофскиот факултет во Скопје и поранешен министер за одбрана на Република Македонија, вели:

"Република Македонија изгради национален консензус по 2 клучни прашања, важни за нејзината иднина: зачленување во ЕУ и членство во НАТО. РМ ги прави сите напори, ги ангажира сите ресурси и ги постигна стандардите кои ѝ ги наметнува определбата за евроатлантски интеграции. Секому му е јасно дека патот кон остварување на критериумите ниту е едноставен, ниту е краток, ниту е евтин. Во РМ се направија сите напори тој процес да се забрза, да биде поднослив рокот за придружување на РМ кон ЕУ и НАТО, со цел граѓаните да ја почувствуваат потребата од тој процес. Што се однесува до НАТО, беше очекувано тој да ги преиспитува своите позиции во услови на нови мисии, нови предизвици, нов стратешки концепт, но несфатливо е за граѓаните на РМ тие да не станат членка на НАТО само поради ветото на една членка - Грција, која во основа има билатерален спор за уставното име на нашата земја. Заблагодарувајќи се од срце за силната поддршка која ја имаме од Турција за членство во НАТО, се прашуваме дали е можно да ѝ се дозволи на една земја-членка да ги игнорира интересите на сите останати членки? Но, нашата земја има сојузници и стратешки партнери, и тоа треба да нè мотивира, а не да нè пасивизира. Тоа треба да го зајакне нашето стратешко партнерство кое може да биде позитивно за мирот и за безбедноста на целиот регион. И НАТО и ЕУ подеднакво треба да се загрижени за безбедноста на регионот, а со тоа и за приемот на РМ во НАТО и во ЕУ. Доколку тоа не се случи радикалните сили добиваат на значење пред демократските, што води кон нови безбедносни ризици во регионот, што подеднакво е лошо и за нас и за НАТО и за ЕУ. Со еден збор, регионот очекува побрза интеграција, а со тоа и побрза демократизација на државите, побрза политичка стабилизација и побрз економски развој и социјална стабилност на граѓаните".

Командантот на В. ВИНГ на АРМ, потполковник Кире Колевски, зборуваше за заминувањето на македонскиот хе-

Во име на ЕУ можам да кажам дека подготвуваме извештај кој се однесува за напредокот на реформите на земјата. Во него ќе ги наведеме сите работи за кои размислуваме. Тука има многу недостатоци, кои Македонија ги направи во изминатиот период. Тоа се изборите, тоа е голем недостаток за РМ, исто така, случу-

вањата во јули во Собранието на РМ. Добивме охрабрување од заменик-премиерот Боцевски, исто така, од претседателот на Собранието, Вељаноски, дека овие недостатоци ќе бидат отстранети во најкус можен рок. На тој начин се надеваме дека ќе имаме добра иднина. Се надевам дека Владата ќе го сфати овој извештај, кој ќе биде даден во ноември како упатство, една насока за движење и на тој начин да ѝ помогне на Комисијата да има позитивна слика за реформите, кои во иднина Македонија би ги направила, за да добие позитивна повратна информација. И колку ќе биде направена оваа реформа подобро и побрзо, значи толку побрзо ние можеме да дадеме позитивен извештај околу тоа. Значи, тоа зависи од институциите во РМ. Имавме добра дискусија со претседателот на Собранието на РМ. Се надевам дека ова ќе биде силен поттик за промовирање на дијалогот и консензусот во Собранието. Меѓутоа, за жал, знаете сè уште има бојкот на една од партиите во Собранието, ДПА. Се надевам дека тие за брзо време ќе се вратат во Собранието и на тој начин во него ќе се создаде клима. Сигурен сум дека напредокот ќе биде постигнат".

Ерван Фуере, специјален претставник на ЕУ

ликоптерски детачмент во мисијата Алтеа во Босна и Херцеговина.

"Подготовките за оваа мисија почнаа многу одамна, со самото прифаќање на партнерските цели и нивната реализација во која учествуваа припадниците на Винг и на АРМ. На почетокот хеликоптерскиот детачмент беше дел од силите ИСТОК-ЈУГОИСТОК на ЕУФОР, стационарни во Мостар, за подоцна да се пребазира во базата Бутмир, крај Сараево, заедно со контингентите од земјите на ЕУ, Партнерството за мир и Медитеранскиот дијалог. Самото заминување на МХД се случи од базата Петровец на 14.7.2006 г. кога беше испратен во мисијата на ЕУФОР со два повеќенаменски, транспортни хеликоптери од типот МИ-8 и МИ-17. Македонскиот хеликоптерски детачмент на почетокот броеше 17 припадници, а подоцна бројот се зголеми на 22 припадника на АРМ. Во тоа време мисијата Алтеа беше трета меѓународна мировна мисија на нашата земја по мисиите во Ирак и во Авганистан, но прва мисија во рамките на ЕУ. МХД беше ангажиран секојдневно во најразлични мисии и вежби и согласно оперативната наредба просечно месечно се леташе до 60 часа, со што ги задоволи сите мисии дадени од командата на ЕУФОР во Сараево. Во текот на мисијата, на посебна свеченост, сите припадници на МХД добија медалји на мисијата Алтеа од Брисел, кои беа доделени за доследно ангажирање и навремено извршување на мисиите".

Министерот за одбрана на БиХ, Селмо Цикотиќ, објасни:

"Кога зборуваме за Југоисточна Европа и за односите на Југоисточна Европа во контекстот на ЕБОП и на ЕУ мораме да го погледнеме глобалниот концепт во кој истата функционира. Глобализацијата станува сè повлијателен архитект на новата меѓународна безбедносна агенда. Нејзиното влијание на развивање на односите меѓу државите во оваа клучна област е контрадикторна. Од една страна глобализацијата придонесува кон забрзан развој на продуктивните сили, кон научниот и технолошки развој и сè поинтензивната комуникација меѓу народите и државите. Значи, објективно глобализацијата му помага на човештвото да ја надгради базата на ресурси и на интелектуален потенцијал, во контекстот на обезбедување меѓународна безбедност и да ја донесе истата на квалитативно ново ниво. Сè поголемата меѓузависност на земјите и на народите во секоја сфера помага да се создадат нови политички пристапи кои се насочени кон создавање демократски мултилатерални механизми за раководење со меѓународните системи. И оттука сигурни решенија за безбедносните проблеми. Но, истовремено

процесот на глобализација кој, главно, се одвива спонтано, без колективно влијание и насочување од страна на светската заедница влошува одреден број стари проблеми на меѓународната безбедност и поставува нови ризици и предизвици. Новите опасности и предизвици ја заменува старата закана за целосно нуклеарно уништување на цивилизацијата. Тука се тероризмот, сепаратизмот, националниот, религиозниот и други форми на екстремизам,

силства и конфликти во нашиот регион. Наместо тоа почнавме да развиваме нов вид соработка, земјите кои до неодамна речиси беа во војна, сега развиваат искрена регионална соработка. Секретаријатот на Советот за регионална соработка е лоциран во Сараево, место кое на почетокот од XX век беше местото на ужасен настан, што во основа беше почеток на Првата светска војна. На крајот од XX век беше место на ужасна војна и ужасни злосторства,

"Не е во моја надлежност, ниту имам намера постојано и насекаде да ги барам виновниците. Мислам дека треба да се направи напор за одговорност, затоа што кога има проблем треба да се бара решение. Мислам дека денес тоа двете земји, Македонија и Грција, веќе го прават, затоа што постојат преговори со посредништво на Метју Нимиц. Сакам да напомам и дека во Париз се одржа состанок меѓу двајцата министри за надворешни работи на овие две земји. Ние Французите, но и сите колеги, посакуваме колку што е можно побрзо да се најде заедничко решение. И навистина ги охрабруваме сите напори кои одат во таа насока".

Берндард Валеро, амбасадор на Р Франција во Р Македонија

трговија со дрога, организиран криминал, регионални конфликти и закана за ширење на оружје за масовно уништување, финансиски кризи, еколошки катастрофи и епидемии. Сите овие проблеми и претходно постоеја, но во ерата на глобализацијата, кога светот станува сè повеќе меѓусебно поврзан и зависен тие се здобиваат со еден универзален карактер и се закана за регионалната и за меѓународната стабилност".

Јован Теговски, специјален дипломатски претставник на генералниот секретар на Советот за регионална соработка за односи со ЕУ Претседателството, истакна:

"Регионот влегува во сосема нова фаза од својот развој, со ознака на позитивен развој на сите елементи на стабилност, асоцирање со ЕУ, со НАТО, економска обнова итн. Незамисливо е дека денес можат да се случат нови на-

а на почетокот на XXI век место каде 12 земји од ЕБОП регионот се обидуваат да формираат нова соработка. Новина за овој регион е соработката од внатре, што е многу различно од пристапот од надвор, кој се развиваше во рамките на Пактот за стабилност. Всушност, Регионалниот совет за соработка има пристап од внатре, бидејќи самите земји се одлучија да одат подлабоко во развивањето на соработката. Резултатот од тој договор е Регионален совет за соработка, кој е составен од 46 членки. Ова е првиот историски чекор во нашиот регион во однос на регионалната соработка. Главна цел на овој Совет е да се воспостави целосно поседување на сеопфатна регионална соработка, со цел да се забрза економскиот и социјалниот развој во Југоисточна Европа и на тој начин да се даде важна поддршка за забрзување на европската и на евроатлантската интеграција.